

Om det danska arbetsmarknadssystemet med fokus på "aktivitetsparate" medborgare (personer med komplexa utmaningar)

Från Gemini:

Aktivitetsparate medborgare – en definition

Innan vi går in på systemet är det viktigt att definiera vilka de "aktivitetsparate" medborgarna är. I Danmark skiljer man på tre grupper av medborgare som mottar offentliga bidrag:

1. **Jobbparata:** Medborgare som snabbt kan hitta ett jobb på egen hand eller med kortvarig hjälp från jobcenteret. De mottar primärt arbetslöshetsersättning (om de är medlemmar i en a-kassa) eller kontanthjälp.
2. **Utbildningsparata:** Unga under 30 år som inte har en yrkeskompetensgivande utbildning, men som bedöms kunna genomföra en sådan. De mottar uddannelseshjælp.
3. **Aktivitetsparata:** Medborgare som har andra problem än arbetslöshet, vilket hindrar dem från att komma ut i arbete. Det kan vara sociala problem, missbruk, hälsoproblem eller psykiska sjukdomar. De mottar primärt kontanthjälp eller ressourceforløbsydelse.

Fokus här ligger på de **aktivitetsparata** medborgarna, som kräver en mer intensiv och individuell insats för att få en koppling till arbetsmarknaden.

Systemets grundläggande principer

Systemet för aktivitetsparata medborgare bygger på en holistisk syn. Målet är inte bara att hitta ett jobb, utan att lösa de grundläggande problem som hindrar medborgaren från att bli självförsörjande. Detta kräver ett nära samarbete mellan olika fackområden, eftersom medborgaren ofta har flera problem samtidigt.

Ansvar och aktörer

Här är en uppdelning av de primära aktörerna och deras ansvarsområden:

1. Kommunerna – Den centrala aktören

Kommunerna är den absolut mest centrala aktören i insatsen för de aktivitetsparata medborgarna. De har ansvaret genom sina **jobcenter**.

- **Jobcentret:** Har den primära och koordinerande rollen. Det är här medborgarens ärende hamnar, och en helhetsbedömning görs.
 - **Helhetsbedömning:** Jobcentret ska bedöma medborgarens samlade situation, inklusive hälsa, sociala förhållanden, utbildning och arbetslivserfarenhet.
 - **Insatsplan:** Utifrån bedömningen utarbetas en individuell plan. Denna plan kan innehålla en rad olika insatser som ska lösa medborgarens problem.
 - **Koordinering:** Jobcentret ansvarar för att koordinera insatsen och se till att medborgaren får den nödvändiga hjälpen från rätt fackområden.
 - **Utbetalning av bidrag:** Jobcentret ansvarar för utbetalning av kontanthjälp och ressourceforløbsydelse.

2. Regionerna – Hälsovård och behandling

Regionerna har en indirekt, men mycket viktig, roll i systemet genom sitt ansvar för hälso- och sjukvården.

- **Praktiserande läkare:** Är ofta den första som upptäcker att medborgarens hälsoproblem hindrar en koppling till arbetsmarknaden. Läkaren kan utfärda läkarintyg och remittera till specialister.
- **Sjukhusväsendet och psykiatrin:** Ger den nödvändiga behandlingen av medborgarens fysiska och psykiska sjukdomar. Jobcentret kan, med medborgarens samtycke, hämta in relevant information från sjukhus och vårdgivare för att skräddarsy en insats.

3. Staten – Övergripande lagstiftning och kontroll

Staten sätter ramarna för hela sysselsättningssystemet.

- **Beskæftigelsesministeriet (Arbetsmarknadsministeriet):** Ansvarar för den övergripande lagstiftningen, inklusive systemen för kontanthjälp, ressourceforløb och förtidspension. Ministeriet fastställer de regler som kommunerna måste följa.

- **Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR):** Understøttet ministeriet. STAR ansvarar för att utarbeta riktlinjer, kunskapsbaserade verktyg och kontrollera kommunernas insatser. De samlar in data och övervakar hur systemet fungerar i praktiken.

4. Medborgaren själv – Samarbete och medansvar

Även om medborgaren är "aktivitetsparat" har de ett lagstadgat medansvar.

- **Mötesplikt och aktivitetsplikt:** Medborgaren är skyldig att delta i möten med jobcentret och att följa de aktiviteter som har avtalats i insatsplanen.
- **Medverkan:** Medborgaren ska aktivt bidra till sitt eget ärende, till exempel genom att ge samtycke till att relevanta medicinska uppgifter får hämtas in.

Ett exempel på ett förlopp för en aktivitetsparat medborgare

1. **Första kontakt:** En medborgare blir sjuk och faller ur arbetsmarknaden. Medborgaren vänder sig till kommunen för att söka kontanthjælp.
2. **Helhetsbedömning:** Jobcentret bedömer medborgaren som aktivitetsparat eftersom det finns hälsomässiga hinder.
3. **Insatsplan:** Jobcentret utarbetar en plan i samarbete med medborgaren. Planen kan innehålla:
 - Kontakt med den praktiserande läkaren för att få en status på medborgarens hälsa.
 - Remiss till behandling i den regionala hälso- och sjukvården, till exempel psykologhjælp.
 - Praktik på ett företag med reducerat antal timmar för att träna upp arbetsförmågan.
 - Stöd för att hantera sociala problem genom kommunens socialförvaltning.
4. **Koordinering:** Jobcentret har löpande kontakt med medborgaren, vårdgivarna och praktikplatsen för att säkerställa att insatsen är effektiv och leder till framsteg.
5. **Mål:** Målet är att medborgaren över tid ska få sina underliggande problem lösta, så att de kan bli jobbparata och till sist självförsörjande.

Systemet för de aktivitetsparata medborgarna är komplext eftersom det ska hantera en bred variation av individuella problem. Det kræver ett næra och tværfackligt samarbejde, dær kommunerna har den primære koordinerende rollen, med stød av hælso- og sjukvården og statens övergripande lagstiftning.